कस्य पुत्रः स राजासीत्सर्प्पसत्रं य आहरत् । स च द्विजातिप्रवरः कस्य पुत्रोऽभिधत्स्व मे ।
॥ सौतिरुवाच ॥ महदाख्यानमास्तीकं यथैतत्प्रोच्यते द्विज । सर्व्वमेतदशेषेण शृणु मे वदताम्बर ।
॥ सौनक उवाच ॥ श्रोतुमिच्छाम्यशेषेण कथामेतां मनोरमां । आस्तीकस्य पुराणर्षेर्ब्राह्मणस्य यशस्विनः ।
॥ सौतिरुवाच ॥ इतिहासमिमं विप्राः पुराणं परिचक्षते । कृष्णद्वैपायनप्रोक्तं नैमिषारण्यवासिषु । १०२५
पूर्व्वं प्रचोदितः सूतः पिता मे लोमहर्षणः । शिष्यो व्यासस्य मेधावी ब्राह्मणेष्विदमुक्तवान् ।
तस्मादहमुपश्रुत्य प्रवक्ष्यामि यथातथं । इदमास्तीकमाख्यानं तुभ्यं सौनक पृच्छते ।
कथयिष्याम्यशेषेण सर्व्वपापप्रणाशनं । आस्तीकस्य पिताह्यासीत्प्रजापतिसमः प्रभुः ।
ब्रह्मचारी यताहारस्तपस्युग्रे रतः सदा । जरत्कारुरितिख्यात ऊर्द्ध्वरेता महातपाः ।
यायावराणां प्रवरो धर्म्मज्ञः शंसितव्रतः । स कदाचिन्महाभागस्तपोबलसमन्वितः । १०३०
चचार पृथिवीं सर्व्वां यत्र सायंगृहो मुनिः । तीर्थेषु च समाप्लावं कुर्व्वन्नटति सर्व्वशः ।
चरन्दीर्घां महातेजा दुश्चरामकृतात्मभिः । वायुभक्षो निराहारः शुष्यन्ननिमिषो मुनिः ।
इतस्ततः परिचरन्दीप्तपावकसप्रभः । अटमानः कदाचित्स्वान् स ददर्श पितामहान् ।
लम्बमानान्महागर्त्ते पादैरूर्द्ध्वैरवाङ्मुखान् । तानब्रवीत्स दृष्ट्वैव जरत्कारुः पितामहान् ।
के भवन्तोऽवलम्बन्ते गर्त्ते ह्यस्मिन्नधोमुखाः । वीरणस्तम्बके लग्नाः सर्व्वतः परिभक्षिते । मूषिकेण निगूढेन
गर्त्तेऽस्मिन्नित्यवासिना । १०३५
॥ पितरऊचुः ॥ यायावरा नाम वयमृषयः शंसितव्रताः । सन्तानप्रक्षयाद्ब्राह्मन्नधो गच्छाम मेदिनीं ।
अस्माकं सन्ततिस्त्वेको जरत्कारुरिति स्मृतः । मन्दभाग्योऽल्पभाग्यानां तप एकं समास्थितः ।
न स पुत्रान् जनयितुं दारान्मूढश्चिकीर्षति । तेन लम्बामहेगर्त्ते सन्तानस्य क्षयादिह ।
अनाथास्तेन नाथेन यथा दुष्कृतिनस्तथा । कस्त्वं बन्धुरिवास्माकमनुशोचसि सत्तम ।
ज्ञातुमिच्छामहे ब्रह्मन् कोभवानिह नः स्थितः । किमर्थञ्चैव नः शोच्याननुशोचसि सत्तम । १०४०
॥ जरत्कारुरुवाच ॥ मम पूर्व्वे भवन्तो वै पितरः सपितामहाः । ब्रूत किं करवाण्यद्य जरत्कारुरहं स्वयं ।
॥ पितरऊचुः ॥ यतस्व यत्नवांस्तात सन्तानाय कुलस्य नः । आत्मनोऽर्थेऽस्मदर्थे च धर्म्मदृत्येव वा विभो ।
न हि धर्म्मफलैस्तात न तपोभिः सुसञ्चितैः । तां गतिं प्राप्नुवन्तीह पुत्रिणो यां व्रजन्ति वै ।
तद्दारग्रहणे यत्नं सन्तत्याञ्च मनः कुरु । पुत्रकास्मन्नियोगात्त्वमेतन्नः परमं हितं ।
॥ जरत्कारुरुवाच ॥ न दाराञ्वै करिष्येऽहं न धनं जीवितार्थतः । भवतान्तु हितार्थाय करिष्ये दारसंग्रहं । १०४५
समयेन च कर्त्ताऽहमनेन विधिपूर्व्वकं । तथा यद्युपलप्स्यामि करिष्ये नान्यथाह्यहं ।
सनाम्नी या भविष्यी मे दिप्सिताचैवबन्धुभिः । भैक्ष्यवत्तामहं कन्यामुपयंस्ये विधानतः ।
दरिद्राय हि भार्य्या को मे दास्यति विशेषतः । प्रतिग्रहीष्ये भिक्षान्तु यदि कश्चित्प्रदास्यति ।
एवं दारक्रियाहेतोः प्रयतिष्ये पितामहाः । अनेन विधिना शश्वन्न करिष्येऽहमन्यथा ।
तच्च चोत्पत्स्यते जन्तुर्भवतां तारणाय वै । शाश्वतं स्थानमासाद्य मोदन्तां पितरो मम । १०५०